

WHITE PAPER

LIVESTREAM EXPERIENCE "IN.ZICHT"

TOEKOMSTBLIK OP DE
LIVESTREAMBELEVING VAN
LIVEMUZIEK

IN OPDRACHT VAN POPLIVE

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING

TIJDLIJN VAN DE LIVESTREAM MUZIEKINDUSTRIE

- VIER ELEMENTEN DIE DE LIVE-EXPERIENCE BEÏNVLOEDEN

TESTIMONIAL DI-RECT

TESTIMONIAL DE STREAMERS

EXPERT ACCOUNTS

SCENARIO ONTWERP

- KWADRANTENMODEL
- TOELICHTING BELEVING-SCENARIO'S
- SWOT-ANALYSE
- VISUALISERING

DISCUSSIE

NAWOORD

LITERATUUR

INLEIDING

We leven in het voorjaar 2021 in een wereld waarin virtuele livemuziek mainstream is geworden. Ruim een jaar geleden heeft de coronacrisis de gehele muzieksector op zijn kop gezet. Dit witboek is geschreven om een discussie op starten over livestream experiences. Met het schetsen van verschillende toekomstscenario's krijgt de muziekindustrie een visie op de toekomst. Het 'nieuwe normaal' in de livestreammuziek is ontwikkeld door pioniers die het medium een fundamenteel nieuwe dimensie geven (MIDEM, 2021a, p.3).

De grote misvatting van dit moment is dat virtuele livemuziek, oftewel livestreaming, geen voldoende bevredigend alternatief zou kunnen zijn voor livemuziek (Decuypere, 2020). Er is qua beleving nu geen alternatief voor (fysiek) livemuziek. Dit minpunt vormt een stimulans voor innovaties in de muziekbeleving. Vanaf 2020 werd corona de turbocharger voor innovatie. De Research & Development van virtuele muziek kwam goed op stoom door pilots en experimenten. De industrie vraagt zich nu af: "what's next?". Gaan we met livestreaming naar de maan? Of blijven we op aarde? Kortom: "wat is het toekomstperspectief van de muzieksector qua beleving van livestreaming?".

Het onderzoeksproject POPLIVE analyseert de waarde van livemuziek. Dit project doet eveneens onderzoek naar het optimaliseren van de beleving van livestreammuziek. De gebruikte onderzoeksinstrumenten zijn: het volgen van trends, ontwikkelingen en best practices (testimonials). Vervolgens wordt met behulp van een scenariokwadrantenmodel de toekomst van livestreams geschetst. Het doel is te komen tot een levendig beeld van de toekomst van livestreaming voor de variabele beleving. De wens is meer zicht te krijgen op mogelijke toekomstperspectieven van livestreaming. De scenariomethode is daarbij een tool (Jan Nekkers, 2020).

VIER ELEMENTEN DIE DE LIVE-EXPERIENCE BEÏNVLOEDEN

Er zijn vier elementen te benoemen die de livemuziekbeleving vormgeven. Onderstaande elementen komen voort uit POPLIVE (Martijn Mulder, PhD). Dezelfde elementen dragen ook de bouwstenen aan voor onderzoek naar livestream evenementen. Een centraal aspect hierbij is het concept 'beleving'. Dit geldt zowel voor artiest als bezoeker: de belevingswaarde definiëert vorm & inhoud van de muziekperformance. Wat daarin aan pre-direct- en postexposure wordt ervaren is per (livestream) experience verschillend. De 'massa' van een livestream event wordt voornamelijk gemeten in bezoekersaantallen, maar ook bijvoorbeeld in activiteit van deelnemers, zoals het volume aan chatberichten. Het fysieke component van beleving is vanzelfsprekend ook bij livestreaming van belang. DI-RECT is een goed voorbeeld van een band die uitblinkt in het creëren van belevissen met zowel fysieke- als livestream evenementen.

01

DE ARTIEST

De show van de artiest

02

DE INDIVIDUELE BEZOEKER

Met daarbij de stemming, verwachting en mate van 'fan zijn'.

03

DE MASSA

Het publiek

04

DE FYSIEKE OMGEVING

Waarin het concept plaatsvindt: groot/klein indoor/outdoor, sfeer en akoestiek)

TESTIMONIAL DI-RECT

De manager van DI-RECT (Tim van der Zalm) ziet wel toekomst in de livestream muziekindustrie. Tim ziet het als nieuwe kunstvorm die nog in volle ontwikkeling is. De band (DI-RECT) is er al sinds 2017 mee bezig. Het was dan ook een logische stap om in de tijd van de pandemie dit naar een hogere versnelling te zetten. **Tim zegt dat het publiek het als zeer waardevol ervaart, met name op emotioneel vlak.** De doelgroep geeft aan het fijn te vinden dat er eindelijk iets wordt georganiseerd. De flexibiliteit in locatie die livestreams mogelijk maken heeft DI-RECT volop benut door vanaf diverse locaties in Den Haag te streamen waar optredens met publiek niet mogelijk zijn. De band DI-RECT ontving een eenmalige subsidie van het Kickstart Cultuurfonds om een livestreamconcert op te zetten. De opstartkosten van zo'n evenement bedragen circa 35.000 Euro (NU.nl, 2021b/TvdZ).

Toekomstperspectieven

Naar het inzicht van Tim van der Zalm kan de concertindustrie meer inkomsten generen d.m.v. livestreaming. Door concerten uit te breiden met livestreams wanneer de fysieke venue uitverkocht is kan de omzet vergroot worden met virtuele tickets. Hij voorspelt dat DI-RECT ook na de pandemie livestreaming zal blijven inzetten als instrument, hoewel waarschijnlijk minder frequent. Voor het concert van 1 mei zijn meer dan 18.000 tickets verkocht. Opmerkelijk aan de organisatie is -naast de opvallende locaties in de Hofstad- dat het aantal camera's en daarmee viewpoints opliep met de kaartverkoop. Hiermee kon de beleving versterkt, maar ook de bijkomende kosten geschaald worden. Tim van der Zalm vertelt: "Het publiek is steeds meer aan het leren over- en het ervaren van het concept livestreams. Met name wat het concept 'live' is en wat het kan worden."

”

“HEEL VEEL MENSEN PROBEREN HET [LIVESTREAMS] TE VERGELIJKEN MET LIVE SPELEN OF MET CONCERTEN DOEN ZOALS WE OOIET GEWEND WAREN. MAAR JE MOET HET IN MIJN OPTIEK DAAR LOS VAN ZIEN. HET IS ECHT IETS ANDERS EN OOK BEST INNOVATIEF.”

• TIM VAN DER ZALM •

TESTIMONIAL THE STREAMERS

'The Streamers' is een (livestream)band en is opgericht in 2021 door Guus Meeuwis & Kraantje Pappie. Het is met 17 leden de grootste band in de Nederlandse pop geschiedenis en bestaat, naast de oprichters zelf, uit: Typhoon, Miss Montreal, Snelle, Suzan & Freek, Nick & Simon, Van Velzen, Diggy Dex, Paul de Munnik, Thomas Acda, Maan, Davina Michelle, Rolf Sanchez, Paul de Leeuw en Duncan Laurence. Ze komen als band uitsluitend virtueel bijeen. Dit zorgt voor **exclusiviteit**. Op koningsdag 27 april gaf 'The Streamers' het Oranjeconcert. In het interview met Stephan Swerissen geeft hij aan het uitblijven van versoepelingen de interesse in 'The Streamers' goed uitkomt. De vraag naar tickets voor het concert waren groot. Meer dan 50.000 mensen probeerden in het laatste uur nog een ticket te bemachtigen.

ING bank organiseerde voor de stream **te winnen meet & greets, prijzen, activiteiten op socials, QR-betaalverzoeken en sponsorship advertenties.** (Swerissen, 2021).

Stephan Swerissen geeft aan dat ING flexibel is met het bepalen van mogelijke sponsordeals. Ze bekijken per jaar of het aansluit bij de doelen, visie en strategie van de bank.

Voor ING was het een logische stap om 'The Streamers' te supporten als hoofdsponsor gegeven de relaties tussen de partijen.

Het toekomstbeeld van Stephan Swerissen w.b. livestreams is gematigd conservatief. "Er wordt wel erg toegeleefd naar het moment dat er weer wat oude gewoontes kunnen worden opgepakt". De interesse voor het fysieke 538 Koningsfeest is een goede indicator voor het genoemde verlangen om bij elkaar te zijn. De vraag of ING blijft investeren in muzieklivestreams is daarmee nog geen uitgemaakte zaak.

”

"HET
ORANJECONCERT IS
MET >2,5 MILJOEN
KIJKERS HET MEEST
BEKEKEN
STREAMINGS-
EVENEMENT OIT."

• THE STREAMERS •

EXPERT ACCOUNTS

Dit zijn highlights uit interviews met experts en pioniers uit de muziek- en livestreamindustrie.

Van journalisten, radioliefhebbers, (online)evenementenorganisatoren, virtual reality deskundigen tot aan livestreamexperts komen aan bod.

”

**EEN HYBRIDE VORM
VAN EVENEMENTEN,
DIE ZIE IK WEL VOOR
ME BIJ EEN
EVENEMENT ALS
EUROSONIC
NOORDERSLAG**

• ATZE DE VRIEZE •

”

**2D LIVESTREAMS IS
VOOR 2020 EN
DAARVOOR. ER IS OP
DIT VLAK NOG VEEL
WINST TE BEHALEN
MET EVENEMENTEN
DIE NU NOG 2D
GEORGANISEERD
WORDEN.**

• NICK VAN BREDA •

”

**ONLINE PRODUCEREN
IS TE VERGELIJKEN
MET EEN TV SHOW
MAKEN. HET MOET
STRAK VERLOPEN.**

• BASTIAAN BAKKER •

EXPERT ACCOUNTS

”

"IK DENK DAT ER EEN STUKJE GEWENNING AAN LIVESTREAMS IS GEKOMEN BIJ MENSEN. IK HEB MEERDERE MALEN GEHOORD DAT ER BEHOEFTE IS AAN [BAROEG] LIVESTREAMS; OOK ZODRA WE WEER OPEN ZIJN."

• STACEY KLAASEN •

”

"DE BELEVING VAN LIVESTREAM ZIT O.A IN DE 'OPNAME'LOCATIE: WAAR JE NORMAALGESPROKEN NIET MAG KOMEN ALS MASSA EN HET (CAMERA)PERSPECTIEF WAT JE FYSIEK NIET KUNT BELEVEN."

• SOFIE DEN DULK •

”

"MENSEN MOESTEN AANVANKELIJK WENNEN AAN LIVESTREAMS."

• REINOUT VAN GENDT •

SCENARIO KWADRANTENMODEL

Het scenariokwadrantenmodel schetst 4 mogelijke toekomstscenario's van de livestreammuziekindustrie in het jaar 2025. Er wordt aandacht besteed aan de 4 elementen die de live-experience beïnvloeden; en de mogelijke manieren waarop livemuziek kan worden ervaren.

Vanuit de kernonzekerheden worden er vier verschillende toekomstscenario's geschetst en op de volgende pagina is de toelichting te vinden (Jan Nekkers, 2007).

Op locatie

Vroeger was alles beter

Fysieke festivals en concerten zoals we ze "kennen".

Onderwerp naar het nieuwe normaal

Hybride evenement: Livestream staat ondergeschikt aan fysieke beleving. Locatie is leidend.

Weinig invloed
pandemie

Veel invloed
pandemie

Hybride evenement: Fysieke beleving ondergeschikt aan livestreambeleving. Livestream is leidend.

Virtuele experience omgeving(en) met 6DOF.

Second best

Stairways to heaven

Op afstand

TOELICHTING OP SCENARIO'S

De toekomstscenario's van pagina 9 worden verder toegelicht en er wordt aangegeven (d.m.v een ster) of 'de vier elementen die de live-experience beïnvloeden' van toepassing zijn op het scenario (zie pagina 4).

Vroeger was alles beter

In dit scenario staat de ervaring van livemuziek bekend om hoe we het kennen vanuit 2019 en eerder. Livemuziek werd voornamelijk in fysieke zin beleefd door festivals en concerten te bezoeken (Mulder et al., 2019). Volgens Experts Reinout van Gendt en Atze de Vrieze is dat hetgeen waar het publiek het meest naartoe leeft. Zo leeft men toe naar "terug naar vroeger". Om evenementen weer fysiek met zijn alle mee te maken.

Onderweg naar het nieuwe normaal

Het nieuwe normaal is onderweg naar de toekomst. Wat daarin duidelijk wordt is dat de digitale wereld en de fysieke wereld met elkaar gaan co-existeren. Wat dat voor de beleving doet is dat er de mogelijkheid is om vaker bepaalde (emotionele) prikkels te ervaren. Het publiek wordt getrokken door de mogelijkheid van fysieke en online belevingen (livestreams). In de toekomst kan zich dit ontwikkelen tot hybride vorm (mogelijkheid op locatie en online) muziekevenementen waarin de fysieke beleving centraal staat. (denk aan testbewijs en coronapaspoort) Simultaan is er de livestream optie mocht een concert of festival in fysieke vorm door corona of anderszins geen doorgang kunnen vinden.

01 DE ARTIEST

De show van de artiest

02 DE INDIVIDUELE BEZOEKER

Met daarbij de stemming, verwachting en mate van 'fan zijn'.

03 DE MASSA

Het publiek

04 DE FYSIEKE OMGEVING

Waarin het concept plaatsvindt: groot/klein indoor/outdoor, sfeer en akoestiek)

01 DE ARTIEST

De show van de artiest is in "fysieke vorm"

02 DE INDIVIDUELE BEZOEKER

Met daarbij de stemming, verwachting en mate van 'fan zijn'.
Wordt de keuze: op afstand of op locatie

03 DE MASSA

Het publiek: is verdeeld over de locatie of in een online community.

04 DE FYSIEKE OMGEVING

Waarin het concept plaatsvindt: groot/klein indoor/outdoor, sfeer en akoestiek). Is in tweeën gesplitst. Zowel als op locatie als op afstand (voor de bezoeker).

TOELICHTING OP SCENARIO'S

Second best

Het second best scenario belicht de mogelijkheid van livestreams om publiek tegemoet te komen. In tijden van corona hebben livestreams een snelle ontwikkeling doorgemaakt. Echter is de online livestreambeleving niet te vergelijken met een fysieke livemuziekbeleving. Het scenario belicht het nét niet variant toe van het hybride evenement. Fysieke concerten zijn "op afstand" bij te wonen door middel van een additioneel livestreamconcept. Uitverkochte concerten zijn alsnog te beleven door een livestreammogelijkheid. De focus wordt op de livestreambeleving gelegd.

Stairways to heaven

Dit scenario staat in het teken van de digitale toekomst: eerder vroeger dan later komt het moment waarop we écht met een VR bril een concert meemaken en beleven en dat deze beleving kan gaan concurreren met de fysieke aanwezigheid bij livemuziek. De fysieke beleving van muziek gaat concurreren met de oneindigheid van een virtuele wereld waar creativiteit de vrije loop heeft en alles mogelijk is. Daarin is "het individu" zelf in de mogelijkheid om on demand te bepalen welke livemuziekervaring beleefd wil worden. Grenzeloze en oneindige beleving komt in beeld: zo wordt het voor artiesten mogelijk om onbeperkt, dus niet beperkt door tijd en plaats, muziek met hun fans te delen.

DE ARTIEST

De show van de artiest is in livestream leidend.

DE INDIVIDUELE BEZOEKER

Met daarbij de stemming, verwachting en mate van 'fan zijn'. Wordt de keuze: op afstand (of op locatie)

DE MASSA

Het publiek: is actief in een online community. Denk aan livechats.

DE FYSIEKE OMGEVING

Waarin het concept plaatsvindt: groot/klein indoor/outdoor, sfeer en akoestiek). Vindt plaats in een studio, exentrieke locaties etc. De locatie is in tweeën gesplitst. Zowel als op locatie als op afstand (voor de bezoeker).

DE ARTIEST

De show van de artiest is in virtuele omgeving leidend.

DE INDIVIDUELE BEZOEKER

Met daarbij de stemming, verwachting en mate van 'fan zijn'. On demand keuzevrijheid voor livemuziekervaringen

DE MASSA

Het publiek: is actief in een online community en andere deelnemers in de virtuele wereld.

DE FYSIEKE OMGEVING

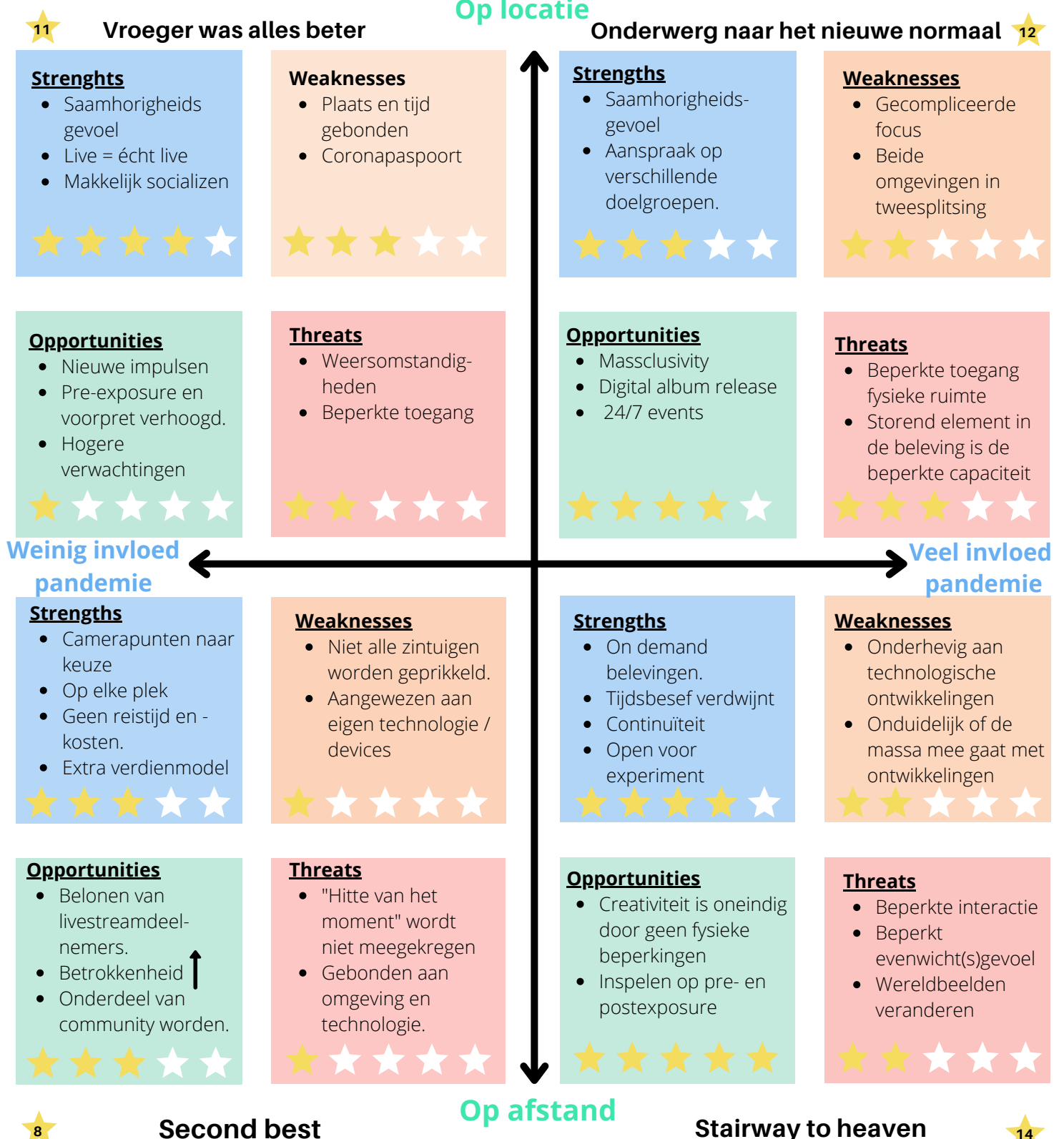
Waarin het concept plaatsvindt: groot/klein indoor/outdoor, sfeer en akoestiek). Vindt plaats in een virtuele omgeving (6 dimensies van vrijheid) waarin creativiteit onbegrensd is.

WAT ZIJN DE VOOR- EN NADELEN VAN DE SCENARIO'S?

In onderstaand kwadrant wordt duidelijk dat de scenario's van de vorige pagina verschillende invloeden hebben op de beleving van livemuziek. Door middel van een SWOT-analyse worden de strengths, weaknesses, opportunities en threats weergegeven.

In één oogopslag is te zien wat de scenario's betekenen voor de toekomst (Swaen, 2020). De gele sterren geven de score aan. Het scenario met de meeste sterren komt als beste uit de 'test'. Een scenario met weinig weaknesses en weinig threats scoort meer sterren.

LET'S DISCUSS

Wat de toekomst brengt is altijd onzeker; technologische vernieuwingen hebben keer-op-keer veranderd hoe mensen muziek delen en beleven, nieuwe- en grotere doelgroepen mogelijk gemaakt, creatieve vrijheden gecreëerd en mensen bij elkaar gebracht. Het geeft mensen een gevoel van 'belonging'.

Van akoestisch tot versterkt, van lp tot cd; nu brengt livestreaming, geholpen door de coronapandemie, verandering in gang. De beleving van muziek is het sterkst wanneer mensen die met elkaar delen, als je het samen ervaart. Van oudsher betekende dat 'dat je er bij moest zijn', maar sinds we muziek kunnen opnemen verandert dat al.

Uit de testimonials blijkt dat er vanuit de doelgroep zeker animo is voor het livestream concept. DI-RECT laat met hun meerdere succesvolle livestream concerten zien dat deze financieel aantrekkelijk zijn, immers was de subsidie voor hun eerste liveconcert van het Kickstart Cultuurfonds eenmalig. Het feit dat zij een van hun concerten sponsorde geeft ook aan dat de overheid, in het verlengde van de samenleving, livestream-muziek ook sociaal-cultureel op waarde schat.

Kortom, de waarde is er, en de mogelijkheden die het scenario 'stairway to heaven' biedt zijn eindeloos. De industrie doet er goed aan flexibel te zijn, na te denken over wat de markt verlangt, wat er mogelijk is, wat live is, en wat live kan zijn.

Want wat is live nu eigenlijk?

Vroeger ervaarde je muziek direct van de muzikanten samen met de rest van het publiek. Nu kan je muziek ervaren 'samen' met de muzikanten, en wie er ook meeluistert, wanneer je wil, gewoon door een opname terug te spelen.

Met livestreams gaat dat verder, je bent met jouw stream samen, niet alleen met de artiesten, en iedereen bij jou, maar je waant je samen met iedereen die op dat moment dezelfde stream kijkt.

Met andere woorden, de eenheid van tijd, en de eenheid van plaats wordt door technologie uit elkaar getrokken. En als je een livestream later terugkijkt is dat weinig anders, de aflevering boer zoekt vrouw die je 'live' op tv kijkt is in werkelijkheid maanden terug gefilmd.

”

**LIVE, IS IN HET
MOMENT ZIJN, LIVE IS
EEN GEVOEL.**

• PINK KATTENBERG •

NAWOORD

Hoe de toekomst er precies uit gaat zien is natuurlijk onbekend. Wel komen mogelijke contouren ervan hier in beeld. Mijn voorkeur voor livestreaming van de toekomst gaat uit naar stairways to heaven.

Dat is immers waar je "als believer" naar toeleeft: de hemel. De creatieve vrijheid die eigentijdse technologie mogelijk maakt is bijna onbeperkt en eigenlijk is nog niet te overzien waar de horizon ervan ligt: beyond the here and now?

Dit witboek is geproduceerd in opdracht van POPLIVE en onderdeel van het afstudeerproject van Pink Kattenberg. Ze rondt de opleiding Leisure & Events Management aan de Willem de Kooning Academie af.

Dank voor het maken van dit witboek verdienen (naast vele anderen) in ieder geval (in willekeurige volgorde): Tim van der Zalm (manager DI-RECT), Stephan Swerissen (Senior relatiemanager ING Nederland), Atze de Vrieze (Popjournalist VPRO, 3 voor 12), Reinout van Gendt (Head of Events, FunX) en natuurlijk Sofie den Dulk (Online Event producer). Bent u enthousiast? Of wilt u uw visie met mij delen op het onderwerp? Contact: Pink Duifje Kattenberg op haar LinkedIn.

LITERATUUR

Boekmanstichting. (2019, 11 december). Curatorschap, fysieke muziekdragers en digitalisering. Geraadpleegd op 7 mei 2021, van [https://www.boekman.nl/cultuurindex/sectoren/muziek/#:%7E:text=Naveed%20et%20al.,2017\),,impresariaten%2C%20booking%20agents%20of%20promotors](https://www.boekman.nl/cultuurindex/sectoren/muziek/#:%7E:text=Naveed%20et%20al.,2017),,impresariaten%2C%20booking%20agents%20of%20promotors).

MIDEM. (2021a). Livestream and Virtual Live Experience - Exclusive White Paper. Geraadpleegd van <https://insights.midem.com/music-business/livestream-and-virtual-live-experience-white-paper/>

Nekkers, J. (2007). Wijzer in de toekomst (1ste ed.). Amsterdam, Nederland: Reed Business Education.

Mulder, M., & Hitters, E. (2021). Visiting pop concerts and festivals: measuring the value of an integrated live music motivation scale. Cultural Trends, 1-21. <https://doi.org/10.1080/09548963.2021.1916738>

Nooijen, M. (2021, 5 mei). Gevolgen coronavirus voor culturele sector. Geraadpleegd op 7 mei 2021, van <https://www.boekman.nl/actualiteit/gevolgen-coronavirus-voor-culturele-sector/>

NU.nl. (2021b, 2 maart). DI-RECT krijgt 25.500 euro om livestreamconcerten op te zetten. Geraadpleegd op 11 mei 2021, van <https://www.nu.nl/muziek/6119458/di-rect-krijgt-25500-euro-om-livestreamconcerten-op-te-zetten.html#:~:text=De%20Haagse%20band%20DI%2DRECT,en%20podia%20c>

RTL Nieuws. (2021, 16 april). 538 Oranjedag-tickets voor meer dan 15.000 euro over de toonbank. Geraadpleegd op 11 mei 2021, van <https://www.rtlnieuws.nl/editienl/artikel/5225719/538-oranjedag-tickets-verkocht-voor-duizenden-euros-vakantievelingen>

Swaen, B. (2020, 22 oktober). SWOT-analyse maken voor je scriptie. Geraadpleegd op 13 mei 2021, van <https://www.scribbr.nl/modellen/swot-analyse/>

Swerissen, S. (2021, 28 april). Stephan Swerissen on LinkedIn: Another (Kings)day outside the office. . . ongelooflijk! Wat zijn we | 10 comments. Geraadpleegd op 28 april 2021, van <https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:6793073482281345024>

The Streamers. (2021). The Streamers. Geraadpleegd op 28 april 2021, van <https://thelivestreamers.nl/info/>

LITERATUUR

Afbeeldingen

Jesus loves Austin. (2020). Filming worship for livestream at Bethel Church in Austin, TX. [Foto]. Geraadpleegd van <https://unsplash.com/photos/0O0gux4OZX4>

Kusumanto, S. (2020, 19 december) Business foto's Pink Productions

Perera, H. (2020). Behind the LIVE STREAM scenes [Foto]. Geraadpleegd van <https://unsplash.com/photos/r7EeRGFqMPo>

Reinds, N. (2021). Di-Rect livestream [Foto]. Geraadpleegd van https://www.google.nl/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fmobile.twitter.com%2FDi_rectMusic%2Fwith_replies&psig=AOvVaw0OoyqpaS1_GovMR0pQO-8C&ust=1621325691874000&source=images&cd=vfe&ved=0CA4QjhxqFwoTCLjmiYWj0PACFQAAAAAdAAAAABAD

Swerissen, S. (2021, 28 april). Stephan Swerissen on LinkedIn: Another (Kings)day outside the office. . . ongelooflijk! Wat zijn we | 10 comments. Geraadpleegd op 28 april 2021, van <https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:6793073482281345024/>

Van der Velden, I.D (mei, 2021) Illustraties beroepsproduct Livestream Experience in()zicht.